

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jacobi Sadoleti Card. Et Episcopi Carpentoractensis Viri
Disertissimi, Opera quæ exstant omnia**

Sadoleto, Jacopo

[Francofurti], 1607

XI. Iac. Sadoletvs Episc. Carpent. Des. Erasmo Roterod. S.P.D.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69244](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69244)

me opinionem. Tu vt mei memoriam conferues, hominūq; omnibus ingenij & virtutis ornamentis prædico, Alberto Pio Carporum principi, plurimam vt dicas meis verbis salutem, te magnoopte rogo. Vale. Carpentoracti, III. Nonas Maij, M. D. XXVIII

XL

IAC. SADOLETVS EPISC. CARPENT.

Des. Erasmo Roterod. S. P. D.

Accepi tuas literas, Basileæ Calen. Octobris datas, in quibus
 Altera manu tua ascriptum, alteras te eodem exemplo antè
 dedisti: quas non acceperam: Sed & hæc tardius huc allatae sunt.
 medio enim Nouembri mihi sunt redditæ: Quas habui, mi E-
 rasmee doctissime, omni ratione gratissimas. Nam & effigiem tuæ
 erasmee virtutis, summaq; humanitatis, mihi ante oculos totam
 posterum, quam ego semper soleo & mirari, & amare: & tuæ erga
 me singularis benevolentia fuerit mihi fidelissima testis. Quod
 enim tanta de salute mea curam susceperis: atq; vsq; eò fueris
 sollicitus, quoad habueris certum, quid me factum esset: meq; in
 his locis constituisse cognoueris: amici nimirum animi, & egre-
 gæ beneuolentiæ hæc magna est significatio, in qua ne viuam mi E-
 rasmee, si tibi concedo, vt in amando me sis superior. Multa equi-
 dem quæ in te sunt, atq; haud scio an multò plura quàm in quo-
 quam alio, dilexi semper & admiratus sum, ingenium, eruditio-
 nem, cõpiam: atq; illud im primis, quod tu ista tantæ doctrinæ
 ornamenta ad peccatis studium, & ad Christi celebrandū nomen
 contulisses. Hæc verò tuo tanto in me ipsum amari, etsi animo
 beneuolentia sum par, verbis tamen & literis satisfacere non
 possum. Datum enim auidè cupio exprime quàm me tibi denin-
 dam patem, mihi nec stylus, nec oratio suppetit: quod tu per te
 melius poteris existimare. Sanè, quod ad me attinet, admirabili
 Dei beneficio salus mihi tum & incolumitas est inuenta, cum vi-
 ginti diebus ipse ante miserissimum casum Romæ, ex vrbē illa exi-
 it, iter habens ad Ecclesiam meam, & in ea resisteret, quod reliquū
 eius vitæ, constituens: quo quidem voto iam antea Deo eram ob-
 stiteram. Nec verò dubito, quin recta & grata Deo hæc voluntas,
 cuius me incolumitatis exiterit. Nam mea reliqua eiusmodi
 sanè mihi illius magis misericordia sit opus. Sed quod ego minus
 meo meo debet gratia. Meas quidē fortunas omnes, acerba mi-
 hi verbis fortuna eripuit. In his ipsam bibliotheam, quam ego
 Græcis & Latinis libris magna diligentia vndiq; comparatis, re-
 stitueram: quæ omnium fuit, vt & tu existimas, & ipse sentio, is-

ſura grauiffima. Sed tamen omnia in partem bonā accipiendā
 ſunt. De Bembo meo nihil eſt quod labores. la viuo etiā tum Leo-
 ne, morbo coactus, ecclī mutandi cauſa, conuulſe ſe Patium: ubi-
 demq; conſedit, & nunc quoq; commoratur, totus literis & ſtu-
 diis deditus, omnemq; habens cum Muſis rationem: quem ego ar-
 bitror pangere profectō aliquid, quod ipſi laudi futurū ſit, ceteris
 non mediocri voluptari. Urbis Romæ caſum quem plurib; deſtes,
 non alterius arbitror eloquentia dignē poſſe deplorari, quā tua.
 Incredible eſt, quantū calamitatis & damni, ex illius urbis ruina,
 omni humano generi inuectū ſit. In qua eſt vitia quoq; nonnulla
 inerat, maximā tamen multo partem dominabatur virtus: do-
 micilium certē humanitatis, hoſpitalitatis, comitatis, omniſque
 prudentiæ ciuitas illa ſemper fuit: cuius excidio, ſi qui, vt lenibus,
 lætari ſunt: ij non homines, ſed fera potius immanes tunc exulti-
 mandī. Quāquā hoc paucis vſu arbitror contig. ſe, vt aut nō do-
 luere nodiſſima omnium & multō preſtantiffimæ urbis clade:
 aut ſi furore quodam vſq; eō debacchati ſint, vt hoc illi exitij ma-
 liq; optauerint, nunc ſaturatis odiis non aliqua furoris ſui peni-
 tentia, & viciffitudine rerum humanarum moueantur. Sed de his
 viderit Deus. Quos tu quod ſcribis, reſpiſcere iam cōpiſſe, cupio
 equidem vrita ſit: idq; precari Deum nō deſinam: non enim odi
 illos, quin eos reuerti ad ſanctitatem opto: ſed tamen Deus viderit.
 Ego quōd te habeo ſocium huius doloris, neq; parum ex eo me
 conſolor, & de tua optima mente atq; natura egregium iudiciū
 facio. Quod vrinā pacis & concordie communis aliqua aliquan-
 do ratio habeatur: quō melius conſolari noſmetipſos, & te etē ſpe-
 rare de omni repub. poſſimus. Nunc & tu prudentiſſimē ſcribis,
 & ego intelligo, omni hac ſpe (niſi Deo aliter ſtatutum ſit) penitus
 ſublata, nihil neq; bonis literis loci, neq; ſtudiis pietatis, relictum
 iri. Nec tamē propterea deſicere animo, aut deſatigari debemus,
 quin cuncti, qui artibus optimis imbuti & inſtituti ſumus, ſubue-
 niamus pro ſua quiſq; parte huic tanto damno, communiq; ia-
 cturæ: & in libris nauemus pacis & pietatis operā, ſiminus in re-
 pub. & in cœtu hominū poſſimus. In qua quidem actione & ego
 elaboro, & te video tantam ſam laudem conſecutum eſſe, vt non
 modō aſſequi te, ſed vix imitari quiſquā conſidar. Nam quæ nos
 multo cum labore, longo tempore rudia tamen & imperfecta fa-
 cimus, tu nullo negotio breuiſſimo in tempore, planē expolita
 abſolutaq; lucubratis: vt iam nō in te cura ſit, ſed natura, oratio-
 nis ille nitōr, & verborum ſententiarumq; incredibilis vbertas.
 Quo etiam minimē mirum tibi videri debet, multos eſſe obte-
 ctatores tuæ laudis, & inuidos: eſſe enim edita in ſtū laus tua, neq;
 omnes eiufmodi, vt magis eos virtus ad amorem, quā celebrati-
 tas fama ad malevolentiam adducat. Qui tamen abs te conte-
 mnen-

menendi & nihil faciendi sunt: non enim digni sunt, quorum vel habeatur mentio. Ego sicut & amor erga me tuus, meusque vicissim erga te, & mea natura, & imprimis officium amicitiae postulat, semper futurus sum, & tuarum clarissimarum virtutum finitor, & dignitatis ac nominis praecipuus amator. Vale. XII. Cal. Decembris, M. CCCC. XXVIII. Carpent.

XII.

IAC. SADOLETVS EPISC. CARPENT. BO-
nifacio Amerbachio Basiliensi S. P. D.

Egi tuas literas, plenas benevolentiae, & officij: in quibus quod me tua mea erga te tantoperè commemoras, facis tu quidem abundantia amoris: nam ego eiusmodi officia, quae similibus cui vixis probis doctisque: tribuantur, magis honestare eos qui tribuunt, quam eos quibus deferuntur, semper arbitratus sum. Quamobrem si quid egit tua causa, non tam mihi te gratias, quam me occasione agere oportet. Atque vrinam, qua in te voluntate sum, tantum mihi dedisset fortuna facultatis, ut magna aliqua in te mecum animum melius perspicere potuissis: non te sefellisset opinio tua, si quam de natura & moribus meis susceptam habes. Etenim cum sum virtutis atque doctrinae plane studiosissimus, teque utraque earum plurimum valere perspexissem: iam ex eo tempore, quo te primum Avenione cognovi, amavi te perpetuo postea, nihilque non tua causa mihi faciendum esse duxi: neque me mecum susceptam in te benevolentiam unquam poenituit. Nunc vero, cum te ostendas tam memorem, tamque gratum, humanissimisque verbis omne tuum studium mihi deteras, etiam amantissimam absentem studiosissimam complector. Quid enim faceres, si aliquo magno beneficio à me esses ornatus, cum pro tam prava re, cum magno te mihi debere gratiam praeter te feras, omnino omnibus habeo causas diligendi tui. Quapropter velim hoc tibi petis addeas, paucos te habere, de quibus tibi aequè, ac de me polliceri possis. Sed haec factis libentius praestabo, quam verbis. Irreuerenti libram accepit, quod sanè mihi iucundum munus fuit: gaudesque ea quae diu abscondita fuerunt, nostra aetate potissimum haec esse reddita. Ego assiduus in literis sum: cudo etiam nescio quid: quod si confectero ex sententia, erit aliquid, credo, ad verae praecis studia profectum. Sed incredibile in me est tarditas: in quo ego solco Erasimum nostrum maxime admirari, eiusque ingenij vim, & orationis suscipere copiam. Cui tu plurimam salutem dic, tamen eius quoque literis ipse rescribo. Vale mihi Amerbachii, & nos dilige, omnesque istis viros, doctos, qui rectè

B 7 picq;